

ПОСТИГАНЕ НА РАЗШИРЯВАНЕ НА ЕС ПРЕЗ 2025 Г. В КОНТЕКСТА НА БОРБАТА С КОРУПЦИЯТА: ГЛЕДНАТА ТОЧКА НА ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО

ОСНОВНИТЕ МОМЕНТИ

Председателят на Европейската комисия обяви 2025 г. за краен срок за следващото разширяване на ЕС на Западните Балкани (ЗБ), като най-обещаващите кандидати са Черна гора и Сърбия. И все пак, държавите – членки на ЕС далеч не са единни по отношение на това изявление. Няколко страни подкрепят това обещание и са за продължаването на икономическата подкрепа за европейското бъдеще на региона. Въпросът за **върховенството на закона** обаче, **продължава да буди постоянна загриженост**, която не позволява на водещи държави членки да се ангажират с конкретна дата за разширяване на Западните Балкани. ЕС ще трябва внимателно да намери равновесието между желанието да се ангажира твърдо с разширяването със Западните Балкани и реалността на обективно бавния напредък в борбата с корупцията в региона, за да запази надеждите и натиска за промяна на Западните Балкани, докато същевременно преодолява евроскептицизма в ЕС.

Според 26 % от населението, нивата на корупция в Западните Балкани остават високи, въпреки факта, че в резултат от усилията на местно равнище и от страна на ЕС, е отбелязан стабилен спад. Напредъкът е бавен и непоследователен. За региона не е необичайно явление постигнатите в определени периоди успехи в посока на добро управление да бъдат последвани от отстъпление. По-конкретно, през периода 2014 – 2016 г. корупционният натиск – основният количествен показател за нивата на корупция в региона – запазва тенденцията си в някои страни, но като цяло подобрението в региона е минимално. Според „Изследване на скритата икономика“, проведено от мрежата „Инициатива за развитие и почтеност в Югоизточна Европа“ (SELDI, Hidden Economy Survey) и според други източници, **скритата икономика обхваща между една четвърт и една трета** от икономиките в ЮИЕ.

Следователно е необходимо планираното **увеличение на подкрепата на ЕС за ЗБ** да бъде допълнено с по-интензивна и координирана антикорупционна активност, която да се съсредоточи не само върху техническата помощ чрез договори за услуги, но и върху **даването на тласък и подкрепа за истинските местни антикорупционни инициативи на гражданското общество**. Такава позитивна интервенция би могла да изиграе решителна роля не само за успеха на антикорупционните инициативи, но и за подобряването на икономическото управление и функционирането на пазара на труда. Затова не е учудващо, че основните бъдещи тревога теми, посочени от населението в ЮИЕ в изследването „Балкански барометър 2017 г.“, са именно безработицата (67 %), икономическата ситуация (46 %) и корупцията (32 %).

През 2018 г. се очаква Европейската комисия да представи **засилена Стратегия за разширяването** и нов Механизъм за наблюдение на напредъка. Целта ще бъде в този кръг на разширяване да се повиши ефективността на обещаната допълнителна подкрепа от държавите – членки на ЕС за Западните Балкани и да се гарантира по-доброто функциониране на системата от условия, изисквани от ЕС, в частност – по отношение на върховенството на закона. Очаква се предстоящите две председателства на ЕС от региона – на България и на Австрия – да осигурят **критично важен период на благоприятна възможност за обсъждане на присъединяването**. Същевременно, бюджетът на ЕС за следващата финансова рамка (2020 – 2027 г.) би дал допълнителни индикации за това дали и как би се осъществило едно такова разширяване.

Местните политически елити от Западните Балкани дадоха да се разбере, че **предпочитат бързо разширяване с по-малко условия**, включително усилия по отношение на върховенството на закона и антикорупцията. В поредица от публични изявления в края на 2017 г., политически лидери от всички страни от региона на Западните Балкани споделиха **безпокойство относно „двойните“ или „по-строги“ стандарти** спрямо техните държави, в сравнение с предишни кръгове на разширяване. Те ясно посочиха и риска да бъде избран друг модел, като този на Китай, Русия или Турция, в случай, че няма ясен път към членство в ЕС. Това показва както липса на воля да се поеме отговорност за стратегическата ориентация на страните им, така и **нестабилността на институциите**, които могат лесно да бъдат завладени и заобиколени от частни, включително от чужди, интереси.

Западните Балкани трябва **да участват в много по-задълбочено и по-широко регионално сътрудничество**, за да помогнат да се оправдае и запази набраната инерция за предоставяне на по-голяма европейска подкрепа. Правителствата ще трябва да демонстрират недвусмислено, че е постигнат осезаем напредък и конкретни резултати в областите антикорупция, добро управление и върховенство на закона, за да получат достъп и да успеят ефективно да използват увеличаващата се подкрепа на ЕС. Това може да се постигне единствено чрез решителни действия, разпространявани чрез **платформи за всеобхватно сътрудничество**, обединяващи национални правителства, регионални инициативи, действащи лица от Европа и организации на гражданското общество.

Доброто управление и борбата с корупцията са и трябва да останат централни приоритети за всички области на реформата, за да се осигури стабилно икономическо развитие в региона. По-конкретно е необходимо въвеждане на ползвачи се с доверие механизми за справяне с корупцията по високите етажи на властта, наред с продължаваща техническа помощ за намаляване на системната административна корупция. **Участието на гражданското общество продължава да бъде решаващо** за постигане на устойчивост на напредъка в антикорупцията. Принципите на местните инициативи, целенасоченото финансиране и независимите акции на гражданското общество трябва да се впишат по-убедително в основните национални, регионални и европейски инициативи за развитието и интеграцията на Западните Балкани.

В качеството си на лидер на промяната в региона, ЕС **трябва да създаде по-съобразени със специфичните условия инструменти на политиките и да работи пряко с местни групи на гражданското общество** с цел ефективна борба с корупцията. Това изисква **да се влее нова енергия в регионалните инициативи**. Няколко такива инициативи, като например Регионалната антикорупционна инициатива (РАИ) и Регионалният съвет за сътрудничество (РСС), които предоставят добра платформа за развитие и сътрудничество, ще трябва да бъдат укрепени, разширени и разпространени.

Наред с подобряването на техническия капацитет и реструктурирането на административните рамки, ЕС следва да се насочи към **още ангажираност и взаимодействие на политическо равнище**. Създаването на твърда политическа воля в региона трябва да започне с хармонизирането на дневния ред на множеството заинтересовани участници в процеса от страна на ЕС, включително Генералните дирекции на ЕК, местните делегации на ЕС, Европейската служба за външна дейност, външните министри на държавите членки, обединенията на политическите партии на ниво ЕС и Европейския парламент, **които да се споразумеят по общ дневен ред за добро управление с цел интегриране на региона в ЕС**.

Ефективното съдебно преследване на корупцията по високите етажи на властта е единственият начин да се даде силен и незабавен знак за това, че на Западните Балкани няма да се проявява никаква толерантност към корупцията. Ясно е, че това е много висока политическа цена, която се иска от тези, които вероятно ще седнат на масата на преговорите. Ето защо, от решаващо значение е ЕС **да не отслабва политическия натиск**, като същевременно настоява да продължават усилията в посока на разделението на властите, демократизацията и демонополизацията на Западните Балкани.

Наред с това, **антикорупционните усилия трябва да се съсредоточат върху детайлите на нивото на публичните организации**, за да се види какво е качеството на прилагането на многобройните официално приети антикорупционни политики и планове, и да се запълнят пропуските в прилагането и ефективността им.

Този стремеж към добро управление преминава през осигуряването на независимо оценяване, ефективно сътрудничество, по-добри резултати в работата на институциите и, което е най-важно – постигането на осезаеми резултати в борбата с корупцията. Необходимо е на национално и регионално ниво да се въведе **независим механизъм за мониторинг и борба с корупцията**, за да се осигуряват надеждни данни и анализи, и да се интегрират както диагностиката на корупцията, така и оценяването на антикорупционната политика. Механизмът трябва да се внедри посредством национални и/или регионални организации и мрежи на гражданското общество, независими от националните правителства.

Supported by

This website is funded by the European Union. A project implemented by a consortium led by the Macedonian Center for International Cooperation.

Navigation

[History](#)
[Events and News](#)
[Publications](#)
[News from Partners](#)
[Multimedia](#)
[Resources](#)
[Quotable](#)
[Charticle](#)

Executive Secretariat

Macedonian Center for International Cooperation
PO Box 55 st. "Nikola Parapunov" bb
Skopje, Macedonia
Tel: +389 2 3065 381
Fax: +389 2 3065 298

Knowledge and Outreach

Center for the Study of Democracy
5 Alexander Zhendov Str.
1113 Sofia, Bulgaria
Tel: +359 2 971 3000
Fax: +359 2 971 2233
Email: seldi@online.bg

Stay Updated

Full name:

Institution/Organization:

Country:

Your E-mail*:

[unsubscribe](#)

2015 © Copyright Seldi.net.
All Rights Reserved.